

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

**Clarissimi Viri Henr. Zoesii Amersfortii, In Academia
Lovaniensi I. V. D. Et Antecessoris Commentarius In Jus
Canonicum Universum, Sive Ad Decretales Epistolas
Gregorii IX. P. M.**

Zoesius, Hendrik

Coloniae Agrippinae, 1691

Titulus III. De Libelli oblatione.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-62329](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-62329)

eorum subordinatam potestati, ex eo patet, quod potestas spiritalis & temporalis distinguantur. *can. Cum ad verum, & can. Duo sunt Dist. 96.* Ut necesse sit eam circa distinctas versari materias, & unamquamque sibi propriam vindicare, atque intra eam se continere, tamquam proprium objectum. Spirituales potestatis proprium objectum sunt res spirituales, quales sunt Clerici: temporalis autem res temporales. Probat hanc patrem Joannes Papa, *can. Si Imper. tor d. Dist. 96. Habet.* inquit *hac privilegia sua potestatis* [Imperator] *ut ejus beneficiis non ingratus contra dispositionem ecclesie ordinis nil usurpet. Ad sacerdotem enim Deus voluit, quae Ecclesia disponenda sunt, pertinere, nos ad saeculi potestates. Idem patet ex aliis Canonibus, can. Certum. can. Imperium. can. Quoniam Dist. 10. cap. Ecclesia sup. De constitut. & c. Sollicita De majorit. & obed. Humani vero juris in iis, quae circa temporalia & criminalia versantur, qualia in primitiva Ecclesia subiecta fuisse jurisdictioni Principum certum est, & constat sufficienter ex Covar. d. l.*

32 Ubi quaesitum, An Papa potuerit, & conveniens fuerit eximi Clericos in rebus & causis temporalibus à jurisdictione Principum? R. Potuisse, & conveniens fuisse. Prior pars probatur ex indirecta potestate, quam in temporalibus habere Pontificem probatum supra, tit. De constitut. n. 19. & patet ex c. 2. sup. De majorit. & obed. ubi Innoc. III. adserit, etiam in vito Imperatore, potuisse Pontificem Clericos eximere à jurisdictione laicorum. Estque ea communis Canonistarum sententia in d. c. Ecclesia sup. de constitut. pro qua faciunt varia loca c. fin. inf. de reb. Eccl. alienan. vel non c. fin. de censib. in 6. & passim de immunit. Eccl. Vid. Suarez de defens. Fidei Cathol. lib. 4. c. 3. n. 11. & seqq. Posterior pars ex eo probatur, quod Clerici sint res sacrae, ex vi consecrationis aut destinationis ad officium sacrum, atque ita dicens sit, eos cum tebus suis subesse potestati iis respondentis, spirituali scilicet. Indecens enim foret, ut, qui iudicibus temporalibus tamquam patres spirituales praesunt, ab iisdem in temporalibus judicentur & puniantur. Ab Imperatore, aut Principe potuisse eos eximi, nec iustitiae, nec rationi repugnat, cum tendat in favorem fidei & religionis, nullique noceat, nisi ipsum Principi concedenti

privilegium, qui potest sibi praedjudicare: ubi alterius non subest nocumentum, uti hoc in casu non subest. Exemptioni ista per laicos praedjudicari non potest: uti nec per consuetudinem, nisi forte non subest damnum ordinis. Videtur tamen Pont. ei detogare posse, cum ejus sit tollere legem, qui posuit. Quà ratione ipse temperavit aliquatenus hanc exceptionem in Clericis conjugatis, ut dicitur infra tit. De Cler. coniug. Et concilium Trid. Sess. 23. cap. 6. De reformat. non alias fori privilegium Clericis primae tonsurae permisit, quam si ma. oes XIV. annis beneficium obtinerent, aut si Clericalem habitum, & tonsuram deferentes, alicui Ecclesiae ex mandato Episcopi infervirent, vel in seminario clericorum, aut in aliqua schola vel Universitate de licentia Episcopi versarentur, quasi in via ad alios Ordines suscipiendos.

Exempti itaque Clerici à jurisdictione laicorum, subditi suo Episcopo; sine cujus venia ne quidem alterius personae Ecclesiasticae jurisdictionem in se prorogant c. Significasti 8. h. 1. & c. 1. eod. in eod. 6. idque ratione beneficii aut Ordinis ab eo collati.

TITULUS III.

De Libelli oblatione.

SUMMARIUM.

1. Libellus quis & cui edendus.
2. Qualiter concipiendus.
3. Causa perendi in actione reali & personali.
4. Actionis nomen an exprimendum?
5. Conclusio necessaria in civilibus, non in criminalibus.
6. Libellus quousque emendari & mutari possit remissive.
7. Anni, mensis, diei editio an & quatenus facienda.

Constituto foro, proponitur petitio per actionem, vel voce, uti in summariis & extraordinariis, in quibus proceditur de plano & simpliciter, quae actis inferitur, ut postea de ea constet, *Clem. Sap. de verb. Signif.* vel scripto, ut in ordinariis c. 1. h. 1. * diciturque Libellus, qui est scriptura actoris petitionem, ejusque causam continens.

Eden-

Edendus est & iudici, qui iuxta illum decernat citationem, atque eatenus est citatione prius & reo, & eatenus est citatione posterior. Edere est exhibere, dictare, copiam inspiciendi, describendi dare, l. 1. D. De edendo. Libelli partes duae sunt praecipuae petitio, &

2 concipiendus est idonee, ut demonstret futurae litis speciem, & melius intelligat reus, quid, quale, quantum petatur; cedendum sit, nec ne; quid respondendum ad petitionem actoris. In libello criminali nomen accusati & accusatoris, item dilecti locus, annus, mensis, designanda, l. 3. D. De accusat. In civili, *Quis, quid, coram quo, quo iure petatur, & a quo* exprimendum: scilicet in personam, an in rem agatur, universalem an particularem, mobilem an immobilem: tota an pars petatur, & ubi sita, l. Si in rem 6. D. De rei vindic. c. 2. h. r. Alio enim modo universalis, alio particularis petitur. Illam universalem petere sufficit; veluti, *Peto hereditatem mihi relictam, Peto rationem tutelae me pupillo gesta.* In hac res per circumstantias est describenda, ut sciatur, quid petatur, d. c. 2. Alias esset incertus libellus super quo non recte fertur sententia, §. curare 32. Inst. de

3 De actionib.

Est & differentia inter actionem in rem & actionem in personam. Non in illa causam propinquam, scilicet dominium, allegare satis est: in hac etiam remota alleganda, hoc est non tantum dicendum, quod reus sit obligatus, verum & addendum, quo ex contractu. Rationem differentiae ponunt, quod in illa censetur causa remota expr. sta, eo quod res non nisi una ex causa possit haberi. l. 3. §. ex pluribus D. De acquir. possess. Quod aliter se habet in personali, cum ex pluribus causis quid possit deberi, ut incertum esse queat, qua ex causa agatur, l. Et an eadem 14. D. De except. rei iudic. Gail. 1. Obser. 61. num. 1. & seqq.

4 Actionis nomen non esse necessario exprimendum, patet ex s. o. sup. De iudic. modo jus petendi & causa ex conceptione libelli & conclusionem colligi possit. Iure civili volunt opus esse expressione, per l. 1. D. De edendo, & l. 3. C. eod. Potest tamen non male cum Azonae, ad d. tit. Cod. teneri nec hoc iure necessarium esse, cum nihil referat, proprio nomi-

ne quid exprimat, an demonstretur per equipollens! Certum 6. C. De reb. cred. Gail. d. loc. 1.

In civilibus conclusionem est opus, non etiam in criminalibus. In illis enim agitur, ut parum quid fiat, vel detur, quod exprimendum, quid, quale, quantum sit: in his vero conclusio dependet ex lege, vel iudicis arbitrio, ut frustra per actorem exprimeretur; nisi tamen poena parti veniret applicanda Gail. d. loc. 10.

Emendari posse libellum usque ad sententiam & mutari etiam post lites contestationem, non tamen permanere eadem instantia, dictum D. eod. num. 10. & seqq.

Dictum autem supra, esse designandum annum & mensem; nam diei & Consulis editio ad partis instructionem non est necessaria. cui sufficit vidisse intentionem actoris, idque ut evitetur subornatio, hac in re obvia l. 1. §. editiones D. d. tit. Ad fidem vero faciendam est necessaria l. 4. C. De divers. rescript. In criminalibus quoque dies & hora omittuntur, l. 3. in princ. D. De accusat. nisi ex eo contingat reo laeso, propter indirectam probationem negationis. Clarus §. fin. qu. 12. num. 13. Dies quo solutio facienda, necessario est exprimenda, quod sit pars stipulationis, d. §. editionis.

TITULUS IV.

De mutuis petitionibus,

SUMMARIUM.

1. Mutua petitio sine reconventio coram eodem iudice, etiam alias incompetente, infirmandi.
2. Non coram arbitro.
3. Reconvenire quis possit; & An excommunicatus;
4. Clericus coram laico an reconveniri possit;
5. Reconventio in quibus causis locum habet.
6. An in criminalibus?
7. An in causa spoliationis?
8. Non obtinet in causa appellationis.
9. Non etiam, si in una parte debitum illiquidum sit.
10. Reconventio quo tempore proponenda.

I Ntellecta actoris petitione, si quid vicissim putet sibi deberi reus, id proponere potest recon-